

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/267/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2112207539
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2112207539.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobkyne: JUDr. Martina Mrázová, správkyňa konkurznej podstaty úpadkyne „TAZ, a. s. v likvidácii, Trnava, Coburgova 84“, Bratislava, Šoltésovej 20, proti žalovaným: 1/ Q. Q., nar. XX. F. XXXX, 2/ P. Q., nar. XX. N. XXXX, obaja bytom C., J. B. XX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaných: Mgr. Ing. Pavol Korytár, správca konkurznej podstaty úpadcu „Trnavské automobilové závody, š. p., v konkurze Trnava“, Trnava, Sladovnícka 13, zastúpeného advokátom: Mgr. Mgr. Pavol Sojka, PhD., Dubnica nad Váhom, Námestie Matice Slovenskej 4262/23, o 221,67 eur s príslušenstvom, o odvolaní vedľajšieho účastníka proti uzneseniu Okresného súdu Trnava z 12. septembra 2013 č. k. 16C/82/2012-74 takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania vo vzťahu žalobkyne a vedľajšieho účastníka na strane žalovaných r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa I. zastavil konanie a II. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ust. § 96 ods. 1 a 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne späťvzatím žaloby žalobkyňou v priebehu konania, z ktorého dôvodu súd konanie zastavil. V časti o trovách konania právne aj vecne odôvodnil rozhodnutie jedinou vetou: “O trovách konania rozhodol súd podľa ust. § 146 ods. 1 písm. c/O. s. p.”

Proti tomuto uzneseniu podal včas odvolanie iba vedľajší účastník a to v časti trov konania s návrhom na zrušenie uznesenia v takto napadnutej časti a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, alternatívne navrhol jeho zmenu v napadnutej časti tak, aby bola žalobkyni uložená povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania k rukám právneho zástupcu vedľajšieho účastníka vo výške 99,17 eur. Poukázal na ust. § 93 ods. 4 vety prvej, § 146 ods. 1 písm. c/ a ods. 2, § 151 ods. 1 a 4 O. s. p. a skutočnosť, že náhradu trov konania si výslovne uplatnil už v jeho vyjadrení k žalobe. Keďže uznesenie o zastavení konania nebolo vyhlásené, bolo povinnosťou súdu prvého stupňa postupom podľa § 153 ods. 4 O. s. p. vyzvať vedľajšieho účastníka na vyčíslenie trov. Vzťah odseku 2 k odseku 1 § 146 O. s. p. je vzťahom špeciality, kde odsek 2 predstavuje osobitnú úpravu vo vzťahu k všeobecnej úprave odseku 1 stanovujúcej náhradu trov konania pri zastavení konania. Preto, ak súd zastavuje konanie (napríklad z dôvodu späťvzatia), je povinný najskôr skúmať, či nie sú splnené zákonné podmienky na rozhodnutie o takezvannej separatívnej náhrade trov konania podľa § 146 ods. 2 O. s. p. Účastník konania, ktorý nezavinil zastavenie konania, má totiž právo na náhradu trov konania, ktoré mu v súvislosti s uplatňovaním (resp. bránením) práva vznikli. Mal za to, že žalobkyňa zavinila zastavenie konania a to z dôvodov výlučne na jej strane. Žalovaný ani vedľajší účastník v čase od podania žaloby nevykonali žiaden právny úkon ani nespôsobili žiadnu inú právnu skutočnosť, ktorá by bola dôvodom na to, aby žalobkyňa vzala svoju žalobu späť, teda ničím a nijak nezavinili ani nezapríčinili, že žalobkyňa vzala svoju žalobu späť. Podľa názoru vedľajšieho účastníka má preto vedľajší účastník právo na náhradu trov konania. Súd prvého stupňa tým, že ho nevyzval na vyčíslenie trov konania, ktorých

náhradu požadoval priznať, nesprávne rozhodol o trovách návrhu čím (alternatívne) odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom, nesprávne vec právne posúdil, primárne v otázke separatívnej náhrady trov konania, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, najmä v otázke posúdenia nároku na náhradu trov konania a napadnuté rozhodnutie má inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vedľajší účastník v odvolaní vyčíslil uplatnené trovy prvostupňového konania a uplatnil aj vyčíslil trovy odvolacieho konania.

Žalobkyňa navrhla uznesenie v napadnutej časti z dôvodu jeho vecnej správnosti potvrdiť, mala za to, že súd prvého stupňa nebol povinný vyzývať vedľajšieho účastníka na vyčíslenie trov konania, preto považovala odvolanie v celom rozsahu za nedôvodné.

Žalovaný navrhol vyhovieť odvolaniu vedľajšieho účastníka a uložiť žalobkyni povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi vyčíslené trovy konania.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. vec v medziach odvolania (teda len v časti trov konania vo vzťahu žalobkyne a vedľajšieho účastníka na strane žalovaných) a to bez pojednávania, pretože tu nešlo o vec samu ani o žiaden zákonom ustanovený prípad potreby prejednanja aj takejto veci na pojednávaní odvolacieho súdu a dospel k záveru, že uznesenie v napadnutej časti nemožno považovať za správne a to najmä pre absenciu konkrétnych dôvodov schopných presvedčiť práve o správnosti rozhodnutia spôsobom zvoleným v tejto veci súdom prvého stupňa, prejavujúcu sa i ako jedna z variácií na postup súdu odnímajúci účastníkom konania reálnu možnosť konať pred súdom.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd (odvolací) rozhodnutie (súdu prvého stupňa) zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom; podľa písm. h/ rovnakého paragrafu, odseku i zákona potom rovnako rozhodne, ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Konštatovanie, že vada konania vymedzená v prvom z práve odcitovaných ustanovení základného predpisu občianskeho procesného práva Slovenskej republiky (a inak aj ďalšia vada podľa § 221 ods. 1 písm. g/ O. s. p., spočívajúca v rozhodnutí vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom) je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces (inak práva zaručeného v podmienkach tuzemského právneho poriadku okrem zákonov i článkom 46 a nasledujúcimi Ústavy Slovenskej republiky, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a tiež článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, tohto inak uverejneného v prílohe oznámenia ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), patrí už k záverom ustálenej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu (v uvedenej súv. por. napr. uznesenia Krajského súdu v Trnave z 30. júna 2008 č. k. 10Co/152/2008-37, z 30. novembra 2010 sp. zn. 10Co/210/2010, či z dnešného dňa č. k. 10Co/129/2013-39, prvé vo veci Okresného súdu Trnava sp. zn. 18C/173/2007 a druhé a tretie vo veciach Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 10C/42/2008 a 12C/106/2012). I podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91), Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I ÚS 226/03) a aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu v podmienkach vnútroštátnej úpravy slovenského civilného procesu potom vymedzuje (na úrovni zákona) ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Korektným a i ústavne konformným výkladom takéhoto ustanovenia (v prejednávanej veci aj s poukazom na § 167 ods. 2 O. s. p.) pritom treba

dospieť k záveru, že s už uvedenými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia, konštatovania alebo závery bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto vyvedené. Ak povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu (ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka); porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma aj možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) - v rámci využitia prípadných riadnych alebo tiež mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá sama osebe nielen dôvod odvolania podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p., ale zároveň i nevyhnutnosť rozhodnutia spôsobom predpokladaným takýmto ustanovením.

Podľa názoru odvolacieho súdu potom nemôže byť vôbec predmetom akejkoľvek (nieto ešte zmysluplnej) diskusie fakt, že práve opísanou vadou bolo postihnuté i uznesenie súdu prvého stupňa z prejednávanej veci v napadnutej časti trov konania, kde okrem odkazu na jedno z ustanovení procesného práva niet už ničoho iného.

Šlo tu tak nielen o takpovediac ukážkový prípad nepreskúmateľnosti rozhodnutia (pre neuvedenie v ňom žiadnych dôvodov), ale v záujme zachovania práva účastníkov na spravodlivý proces so všetkými jeho atribútmi v oboch stupňoch súdov (vrátane prípadného vyporiadania sa aj s otázkou výšky trov konania vzniknutých na tej-ktorej strane sporu) ani odvolaciemu súdu takto neostávalo iné, než rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania iba vo vzťahu žalobkyne a vedľajšieho účastníka na strane žalovaných podľa § 221 ods. 1 písm. f/ aj h/ a ods. 2 O. s. p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

K odvolacím námietkam odvolací súd uvádza:

Súd rozhoduje o náhrade trov konania na návrh. Pre účastníka, ktorý sa o svoje procesné práva má starať vo vlastnom záujme, podanie návrhu a vyčíslenie trov nemôže znamenať výraznejšiu záťaž. Aj stručná požiadavka účastníka konania, či už v žalobe alebo v priebehu konania "žiadam trovy" predstavuje zatiaľ síce ešte nešpecifikovaný, ale predsa len relevantný návrh na priznanie náhrady trov konania. Z uvedeného vyplýva, že na to, aby sa priznala náhrada trov konania, treba navrhnúť, spravidla pred rozhodnutím vo veci samej, aj výrok o náhrade trov konania a predložiť vyčíslenie tejto náhrady, pretože bez vyčíslenia nemožno takúto náhradu priznať. Z toho vyplýva, že vyčíslenie je povinné nielen u advokáta, ale aj u účastníka, ktorý nie je zastúpený advokátom. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch dní od vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Ak účastník v tejto lehote trovy konania nevyčísli, súd mu z úradnej povinnosti prizná len náhradu trov konania, ktoré vyplývajú zo spisu, a to k okamihu vyhlásenia rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. To však neplatí pre náhradu trov právneho zastúpenia. To znamená, že trovy právneho zastúpenia treba vždy v ustanovenej lehote vyčísliť, inak ich náhradu súd nemôže priznať. Účastníkovi, ktorý v lehote troch dní nevyčísli trovy konania, a zo spisu mu okrem trov právneho zastúpenia iné trovy nevyplývajú, súd náhradu trov konania neprizná. V tomto prípade súd nie je viazaný podľa § 170 ods. 1 O. s. p. rozhodnutím o priznaní náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Súd namiesto vyhláseného prisudzujúceho výroku o trovách konania uvedie v písomnom vyhotovení rozhodnutia výrok o nepriznaní trov konania. Tomu nebráni ani skutočnosť, že výrok prisudzujúci (nevyčíslené) trovy konania bol vyhlásený v rámci rozsudku, pretože rozhodnutie o trovách konania má v takomto prípade povahu uznesenia. Ide o výnimku z ustanovenia § 170 ods. 1, podľa ktorého uznesením je súd viazaný, len čo bolo vyhlásené, pokiaľ Občiansky súdny poriadok neustanovuje inak. Táto výnimka umožňuje súdu v písomnom vyhotovení uviesť namiesto vyhláseného výroku o priznaní náhrady trov konania výrok o nepriznaní náhrady trov konania. Ak rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, sa nevyhlasuje (napr. uznesenie o zastavení konania netreba vyhlásiť a stačí rozhodnúť aj bez pojednávania) a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd je povinný vyzvať účastníka konania, aby vyčíslił trovy konania do troch dní od doručenia výzvy. Ak súd rozhodne, že

o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje, a účastník v trojdňovej lehote trovy konania nevyčísli, súd mu prizná len náhradu trov konania, ktoré vyplývajú zo spisu, s výnimkou trov právneho zastúpenia, ktorých náhrada sa vôbec neprizná. S účinnosťou od 1. januára 2012 podľa novely Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 332/2011 Z. z.) má súd povinnosť vo výroku o náhrade trov konania osobitne vyjadriť výšku priznaných trov právneho zastúpenia a osobitne výšku iných trov konania, ktoré priznal účastníkovi.

Ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. je legislatívnym vyjadrením pravidla, podľa ktorého žiaden z účastníkov konania skončeného zastavením nemá právo na náhradu jeho trov; je tu však tiež ustanovenie § 146 ods. 2 O. s. p., ktoré zakotvuje až dve výnimky z takéhoto pravidla. Podstatou prvej z oboch výnimiek je úprava, že ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy (veta prvá ustanovenia), kým naopak druhú zákon vymedzuje (v druhej vete tu oboznamovaného ustanovenia) tak, že ak sa pre správanie odporcu (tu rozumej žalovaného) vzal späť návrh (žaloba), ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca (žalovaný).

Zavinenie na zastavení konania sa potom v zmysle záverov ustálenej rozhodovacej praxe súdov zásadne posudzuje len z procesného hľadiska a pričíta tomu, kto dal k takémuto rozhodnutiu súdu podnet (takže pri späťvzatí žaloby nesie vinu na zastavení žalobca), toto ale neplatí pri správaní žalovaného v priebehu konania, fakticky donucujúcom žalobcu vziať dôvodne podanú žalobu späť (v snahe predísť jej zamietnutiu), kedy sa naopak usudzuje na naplnenie podmienok podľa § 146 ods. 2 vety druhej O. s. p. Dôvod zastavenia konania pritom súd spravidla neskúma, ak sa však uvádza dôvod nasvedčujúci priamej príčinnej súvislosti medzi správaním žalovaného a späťvzatím inak dôvodnej žaloby, je povinnosťou súdu urobiť si v tomto jasno (aby tak mohlo byť zrejmé, či sa má pri rozhodovaní o trovách zastaveného konania rozhodovať podľa niektorej výnimky z pravidla a ak áno, podľa ktorej, alebo tu naopak súhrn pre rozhodnutie významných okolností nasvedčuje potrebe postupu podľa pravidla). Napokon definitívnym pomocným vodítkom pri riešení tej dilemy, či použiť pravidlo alebo výnimku, je vznik trov konania s požadovanou náhradou na strane toho, komu by sa prípadne mali trovy nahrádzať (vodítko prameniace z pomerne jednoduchej a logicky dost' ťažko spochybniteľnej úvahy, že ak tu nie sú buď trovy majúce sa nahradiť a/alebo požiadavka na ich náhradu, nie je dôvod nepoužiť pravidlo). Práve v takomto prípade totiž rozdiel medzi rozhodnutím, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu jeho trov a iným rozhodnutím, podľa ktorého by náhrada nemala byť priznaná len účastníkovi bez viny na zastavení konania, vykazuje iba prvky skôr akademického sporu a opakom (a contrario) tu treba dovodiť, že postup podľa ktorejkoľvek z viet ust. § 146 ods. 2 O. s. p. má svoje opodstatnenie len pri pozitívnom rozhodovaní o náhrade (teda o tom, že sa povinnosť na náhradu aj uloží, nie teda i vtedy, ak ju uložiť nemožno).

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný a opätovne o otázke ostávajúcej predmetom konania (trovy konania vo vzťahu žalobkyne a vedľajšieho účastníka) aj po tomto rozhodnutí odvolacieho súdu rozhodnúť až po riadnom zvážení všetkých do úvahy prichádzajúcich možností a to s vypravením nového rozhodnutia aj náležitým odôvodnením (rešpektujúcim už vyššie zmienené požiadavky).

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.